

PRATIK DERS

Foljet e parregullta të shqipes

Ders kategorisi: Mësime të gjuhës shqipe

Foljet që e ndryshojnë rrënjën në kohën e kryer të thjeshtë dhe në pjesore, me tabelën e formave më të përdorura.

Foljet e parregullta të shqipes

Shumica e foljeve shqipe i formojnë kohët sipas modeleve të rregullta. Një grup i vogël, por shumë i përdorur, e **ndryshon rrënjën** kur kalon në kohën e kryer të thjeshtë ose në pjesore. Këto folje duhen mësuar përmendsh, sepse janë pikërisht ato që përsëriten çdo ditë.

Tabela e foljeve më të përdorura

E tashme	E kryer e thjeshtë (unë)	E kryer e thjeshtë (ai)	Pjesorja
jam	qeshë	qe	qenë
kam	pata	pati	pasur
shoh	pashë	pa	parë
them	thashë	tha	thënë
jap	dhashë	dha	dhënë
marr	mora	mori	marrë
bëj	bëra	bëri	bërë
vij	erdha	erdhi	ardhur
bie	rashë	ra	rënë
ha	hëngra	hëngri	ngrënë
dal	dola	doli	dalë
dua	desha	deshi	dashur
rri	ndenja	ndenji	ndenjur
flas	foli	foli	folur
shkoj	shkova	shkoi	shkuar

Grupimi që e lehtëson mësimin

- Me sibilanten **-sh-** në vetën e parë: *pashë, thashë, dhashë, rashë, qeshë*. Veta e tretë humbet mbaresën: *pa, tha, dha, ra, qe*.

- **Me ndërrim zanoreje:** *marr → mora, dal → dola, flas → fola.*
- **Me rrënjë krejt tjetër:** *vij → erdha, ha → hëngra, rri → ndenja.*
- **Pjesore të parregullta:** *parë, thënë, dhënë, rënë, ngrënë, marrë, bërë, qenë.*

Zgjedhimi i plotë i dy foljeve

Veta	shoh - e kryer e thjeshtë	vij - e kryer e thjeshtë
unë	pashë	erdha
ti	pe	erdhe
ai / ajo	pa	erdhi
ne	pamë	erdhëm
ju	patë	erdhët
ata / ato	panë	erdhën

Fjalët sinjalizuese

Rrethanorët e kohës së shkuar — **dje, mbrëmë, javën e kaluar, vjet, atëherë, papritur** — kërkojnë kohën e kryer të thjeshtë, pra pikërisht formën e parregullt. Pas **kam** ose **jam** vjen pjesorja, që gjithashtu është shpesh e parregullt.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
<i>Unë vjova.</i>	Unë erdha.	rrënjë krejt tjetër
<i>Unë shova një film.</i>	Unë pashë një film.	forma e parregullt e <i>shoh</i>
<i>Kam hangur.</i>	Kam ngrënë.	pjesorja e <i>ha</i>
<i>Ai thoi.</i>	Ai tha.	veta III pa mbaresë
<i>Kam marr librin.</i>	Kam marrë librin.	pjesorja mbaron me -ë

Provo vetë

1. Dje ___ (shoh) një film të bukur. (*pashë*)
2. Ata ___ (vij) vonë mbrëmë. (*erdhën*)
3. Mësuesja na ___ (jap) detyrat. (*dha*)
4. Kam ___ (ha) tashmë. (*ngrënë*)
5. Ne ___ (bëj) gjithçka së bashku. (*bëmë*)

Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.

- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE